

Prevenција: Imam stav i biram biti zdrav

Provoditelj: Udruga "Ne-ovisnost"

Godina provedbe: 2017

Kratki opis programa

Projekt Imam stav i biram biti zdrav inovativan je i suvremeni projekt usmjeren na smanjenje broja mladih osoba koje posežu za duhanskim proizvodima nagra uju i nepuša ko ponašanje.

Izravni korisnici projekta su 280 u enika prvog razreda srednjih škola u Osijeku, gimnazijskog i strukovnog usmjerenja, njihovi razrednici i stručna služba škole (dalje u tekstu: Eksperimentalna skupina). Osim navedenih, poradi evaluacije u inka projekta, u projektu će sudjelovati i u enici (200) koji će initi kontrolnu skupinu, a također su u enici prvog razreda srednjih škola u Osijeku, gimnazijskog i strukovnog usmjerenja. Neizravni korisnici obuhva eni projektom su šira javnost na koju će se utjecati promidžbenom kampanjom – U enici u borbi protiv ovisnosti o duhanskim proizvodima i itatelji lokalnih novina.

Sažetak programa

Nositelj projekta je Udruga za borbu protiv ovisnosti Ne-ovisnost unutar koje su zaposleni voditelj i izvoditelj projekta, Tomislav Mišeti , predsjednik Udruge Ne-ovisnost i Dunja Belaj Faktor, mag. psych.

Partneri i suradnici u projektu su Filozofski fakultet Osijek kao partner projekta te Ekonomska i upravna škola Osijek kao suradnik projekta.

Projekt obuhva a veliki broj volontera, a to su studenti FFOS-a, Katedre za psihologiju, koji će sudjelovati u izradi evaluacije i dijelu projektnih aktivnosti (60 sati u neposrednom radu s u enicima i 90 sati za pripremu i obradu upitnika o pušenju i demografskih upitnika) te korisnici usluga smještaja Udruge za borbu protiv ovisnosti Ne-ovisnost koji će sudjelovati u organizaciji Maratona-Tr imo za zdravlje.

Op i cilj projekta je suzbijanje i sprje avanje pojave ovisnosti o duhanu među djecom i mladima te rizi nog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti.

Specifi ni ciljevi projekta su:

1. Manji broj u enika zapo et e s pušenjem za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.
2. Ve i broj u enika prestat e pušiti za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.
3. Broj puša a na kraju projekta bit e manji u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj skupini.
4. Kroz promidžbenu kampanju osvijestiti širu javnost o štetnosti pušenja.
5. Poticati zdrave oblike ponašanja kroz tjelesnu aktivnost.

Izravni korisnici projekta su 280 u enika prvog razreda srednjih škola u Osijeku, gimnazijskog i strukovnog usmjerenja, njihovi razrednici i stručna služba škole (dalje u tekstu: Eksperimentalna skupina).

Osim navedenih, poradi evaluacije u inka projekta, u projektu će sudjelovati i u enici (200) koji će initi kontrolnu skupinu, a također su u enici prvog razreda srednjih škola u Osijeku, gimnazijskog i strukovnog usmjerenja. Neizravni korisnici obuhva eni projektom su šira javnost na koju će se utjecati promidžbenom kampanjom – U enici u borbi protiv ovisnosti o duhanskim proizvodima i itatelji lokalnih novina.

Glavne projektne aktivnosti:

- 5.1. Pripremne aktivnosti
- 5.2. Inicijalni razgovor s razrednicima prvih razreda srednjih škola gimnazijskog i strukovnog usmjerenja i stručnom službom škole (implementacija projektnih aktivnosti u školski kurikulum)
 - 5.2.1. Presentacija projekta i upoznavanje s aktivnostima i ciljevima projekta
 - 5.2.2. Upoznavanje s njihovim dužnostima i poziv na suradnju
 - 5.2.2.1. Zadatak razrednika je osigurati slobodan termin za provedbu aktivnosti-sat razrednika
 - 5.2.2.2. Motiviranje učenika na potpisivanje i poštivanje ugovora o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepušački razred
 - 5.2.2.3. Sudjelovanje u završnim aktivnostima projekta (Maraton, milenijska fotografija)
- 5.3. Informiranje učenika prvih razreda srednjih škola
 - 5.3.1. Presentacija projekta i upoznavanje s aktivnostima i ciljevima projekta – obećavanje nagrade (jednodnevno putovanje za dva razreda, jednog iz III. gimnazije i jednog iz Elektrotehničke i prometne škole)
 - 5.3.2. Potpisivanje ugovora o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepušački razred
- 5.4. Natjecanje za NAJ-nepušački razred (aktivnosti usmjerene održavanju motivacije i edukacije korisnika)
 - 5.4.1. Izrada panoa za praćenje uspješnosti i podizanje motivacije učenika u natjecanju (uz ostale oblike praćenja, učenicima se vršiti samoprocjenu (obilježavanje dana nepušenja) kako bi održali usredotočenost i motivaciju na natjecanju)
 - 5.4.2. Okrugli stol "Kako poticati nepušačko ponašanje u društvu?" (uz vodstvo izvoditelja projekta učenici raspravljaju o problemu pušenja u društvu i načinima suzbijanja pojave pušenja u društvu)
 - 5.4.3. Okrugli stol "Kako prestati pušiti?" (uz vodstvo izvoditelja projekta učenici raspravljaju o načinima prekidanja navike pušenja)
 - 5.4.4. Proglašavanje NAJ-nepušačkog razreda i dodjeljivanje nagrade (razred s najmanjim brojem pušača unutar jedne škole bit će nagrađen za nepušačko ponašanje)
 - 5.4.5. Evaluiranje tijekom natjecanja (posjete razredima koje sudjeluju u natjecanju s ciljem provjere trenutnog stanja u natjecanju i podizanja motivacije za nastavak sudjelovanja u natjecanju – svaka dva mjeseca od početka projekta, odnosno ukupno tri puta)
 - 5.4.6. Nagradno putovanje
- 5.5. Vidljivost projekta
 - 5.5.1. Promidžbena kampanja – Izrada letaka, članci u novinama, jumbo plakat na autobusu, izrada majica i bedževa s imenom i logom projekta za sudionike u Maratonu, objave na internet i facebook stranici Udruge
 - 5.5.2. Obilježavanje svjetskog dana borbe protiv pušenja – 31. svibnja 2016. godine na području Osijeka
 - 5.5.2.1. Organizacija Maratona – Trčimo za zdravlje uz pomoć volontera i sponzora s ciljem poticanja zdravijih oblika ponašanja kroz tjelesnu aktivnost
 - 5.5.2.2. Milenijska fotografija i tekst o projektu u lokalnim novinama s ciljem osvještavanja šire javnosti o štetnosti pušenja (u majicama i s bedževima s natpisom koji je ujedno i naziv projekta Imam stav i biram biti zdrav)
- 5.6. Evaluacija (Procesna i učenika)

1. Županije provedbe

Osječko-baranjska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 08.11.2016

Datum završetka: 07.10.2017

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: /

Godina u kojoj se program provodio: /

Broj obuhvaćenih korisnika: /

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: /

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni mehanizmi na koje program cilja

Rizici: Individualni osobine, obiteljski rizici; školski rizici, rizici u zajednici, adolescencija - kritičan period,

Zaštitni mehanizmi: visoka razina motivacije, povezanost s vršnjacima konvencionalnih stavova, potkrepljuje pozitivno ponašanje, odnosno nepušačko ponašanje, zadržati pozitivni učinci (nepušenje) sudjelovanja u projektu zbog samog zadovoljstva uspjehom u natjecanju; pušačko ponašanje "nije cool", odnosno da je "cool biti nepuša"; "nepušačka generacija" mogla imati pozitivne učinke i na one generacije koje ne sudjeluju u projektu"

10. Procjena potreba

Način provedbe: Dobro je poznato da je pušenje najčešći uzrok smrtnosti diljem svijeta. Epidemiološki podaci govore da u Hrvatskoj zbog pušenja svake godine umire oko 13.000 ljudi, u Europi oko 1,2 milijuna. Oko jedna polovina sadašnjih pušača umire prije vremena zbog bolesti neposredno uzrokovane pušenjem. Statističke procjene otkrivaju da pušenje skraćuje životni vijek za oko 10 – 14 godina, a samo jedna popušena cigareta za 7 minuta. Adolescencija je period u kojemu mladi ljudi najčešće počinju eksperimentirati s duhanskim proizvodima. Znanstvenici Instituta za terapiju i istraživanja zdravlja (IFT-Nord) utvrdili su da postoji visoka korelacija između dobi u kojoj osoba počinje eksperimentirati s cigaretama i vjerojatnosti da kasnije postane redovit pušač. Jedan od najvažnijih pokazatelja da će osoba kasnije u životu pušiti je rano započinjanje pušačkog ponašanja. Vjerojatnost da osoba postane redovit pušač nakon adolescencije je relativno mala. Brojne studije su pokazale pozitivnu korelaciju između redovnog pušenja i eksperimentiranja s drugim psihoaktivnim supstancama. Istraživanje o zlouporabi sredstava ovisnosti u ovoj populaciji RH Instituta Pilar pokazalo je da među mladim odraslima (između 15 i 34 godine), ispitanici su relativno najčešće prvi puta pušili duhan u dobi između 15 i 17 godina (26.7%), potom u dobi od 14 ili manje godina (18.7%), dok je na trećem mjestu bila dob između 18 i 21 godinu (7.9%). Svega 1.1% mladih odraslih ispitanika prvi je puta pušilo duhan u dobi od 22 ili više godina. Istraživanje je obuhvatilo ispitanike u dobi od 15 do 64 godine i u svim dobnim skupinama bilo je najviše onih ispitanika koji su prvi puta pušili duhan u dobi između 15 i 17 godina što pokazuje da je već u ranoj dobi upravo ta dob rizik na za početak pušenja duhanskih proizvoda. Kao dob za početak redovitog pušenja, relativno najveći udio ispitanika, oko petine, naveo je da su počeli redovito pušiti duhan u dobi između 18 i 21 godinu (20.7%), dok ih je nešto manje (14.5%) počelo redovito pušiti u dobi između 15 i 17 godina. Gotovo dvostruko manje je onih koji su naveli da su počeli s redovitim pušenjem u dobi od 22 ili više godina (8.4%), a potom, s nešto nižom zastupljenošću, slijede oni koji su počeli redovito pušiti u dobi od 14 ili manje godina (3.0%). Ovaj podatak pokazuje da mladi u dobi od 15 do 17 godine uglavnom eksperimentiraju s pušenjem (većina ih ne puši redovito) te su zbog toga u idealnoj dobi za korekciju štetnog ponašanja (prestanak pušenja). Životna prevalencija pušenja duhana na razini cijelog uzorka iznosila je 57.5%, odnosno više od polovine ispitanika iz cijelog uzorka navelo je da su nekada tijekom života pušili. Među mladim odraslim ispitanicima (između 15 i 34 godine)

Životna prevalencija pušenja duhana iznosila je 54.8%. U dobnoj skupini ispitanika između 15 i 24 godine oko polovine ispitanika (50.1%) navelo je da su nekada tijekom života pušili duhan. Među mladima i odraslima (između 15 i 34 godine) ispitanici su, kao i oni u cijelom uzorku, najčešće pušili od 10 do 20 cigareta dnevno (16.1%), a udio onih koji su pušili od 5 do 10 cigareta dnevno bio je dvostruko manji (7.6%). Potom slijedi gotovo jednak udio onih koji su pušili od 20 do 30 cigareta dnevno (5.2%) te onih koji su pušili do 5 cigareta dnevno (4.0%), dok je manje od 2% ispitanika pušilo od 30 do 40 cigareta dnevno (1.8%) te više od 40 cigareta dnevno (1.1%). Ispitanika koji nisu pušili svaki dan bilo je 3.3%. S obzirom da je u navedenoj dobi relativno najviše onih ne puše velik broj cigareta dnevno, može se zaključiti da mlade osobe pušenje još uvijek povezuju s ograničenim dijelom socijalnih i nesocijalnih situacija, a škola je za adolescente (zbog utjecaja vršnjaka) svakako bitan kontekst pa se iz toga može primijetiti relevantnost da se upravo u tome okruženju pokuša pozitivno djelovati nagradivajućim nepušačkim ponašanjem.

Očekivani rezultati: Dugoročne promjene koje će nastati provedbom projekta temelje se na pretpostavci da ako skupina adolescenata koja će sudjelovati u ovom projektu ne započne s pušenjem za vrijeme trajanja projekta, a to vrijeme je za njih utvrđeno kao kritičan period, neće započeti ni nakon toga jer je kritični period prošao.

Također, za očekivati je da će se još neko vrijeme zadržati pozitivni učinci (nepušenje) sudjelovanja u projektu zbog samog zadovoljstva uspjehom u natjecanju.

Osim toga, utjecaj vršnjaka u adolescentskoj dobi je izuzetno izražen pa bi "nepušačka generacija" mogla imati pozitivne učinke i na one generacije koje ne sudjeluju u projektu.

Promidžbenom kampanjom i samim sudjelovanjem u projektu će se kod mladih osoba nastojati formirati mišljenje da pušačkim ponašanjem "nije cool", odnosno da je "cool biti nepušač".

Samim nazivom projekta "Imam stav i biram biti zdrav" (naziv projekta je biran prema preferencijama mladih) nastojimo privući mlade na razmišljanje kako je "cool biti nepušač". U projektu bez negacija, afirmiramo pozitivno ponašanje jer se u istraživanjima pokazalo kako zabranjivanjem i naglašavanjem riječi "NE" kod adolescenata može dobiti kontraefekt.

Očekujemo veliki odaziv od strane suradnika projekta koji smo osigurali uvrštavanjem programa prevencije, odnosno projektnih aktivnosti u kurikulum škole.

Projektu će pristupiti minimalno 180 učenika u eksperimentalnoj skupini i 150 učenika u kontrolnoj skupini.

180 učenika će potpisati ugovor o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepušački razred, sudjelovati u maratonu – Trimo za zdravlje i milenijskoj fotografiji.

Minimalno deset učenika će sudjelovati u aktivnostima usmjerenim promidžbenom kampanji.

Uinak projektnih aktivnosti rezultirat će time da će broj učenika koji će prestati pušiti tijekom trajanja projekta biti statistički značajno veći u eksperimentalnoj u odnosu na kontrolnu skupinu, kao i broj učenika koji će započeti i prestati s pušenjem tijekom provedbe projekta, odnosno pojaviti će statistički značajna razlika između eksperimentalne i kontrolne skupine.

Šira javnost će kroz medijsku kampanju i članke u novinama biti upoznata s glavnim aktivnostima, ciljevima i rezultatima projekta.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 24

12. Ciljevi programa

Opis: Opis i cilj projekta je suzbijanje i sprječavanje pojave ovisnosti o duhanu među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti.

Projektni prijedlog doprinosi suzbijanju i sprečavanju pojave ovisnosti među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti. Ideja projekta je suvremena i inovativna te se razlikuje od većine preventivnih programa ovisnosti po tome što glavna aktivnost nije usmjerena upozoravanju na opasnosti koje proizlaze iz ovisnosti, dakle ne temelji se na zastrašivanju ciljane skupine, a što je nešto u istima, već potkrepljuje pozitivno ponašanje, odnosno nepušačko ponašanje. Temeljna pretpostavka teorije u ovoj je uvjetovanjem jest da će ono ponašanje koje je pozitivno potkrepljivano imati veću vjerojatnost javljanja. Nagradivanjem razreda atraktivnim nagradama za nepušačko ponašanje, takvo ponašanje postaje poželjno i vrijedno. Zagovornici teorije socijalnog učenja ili učenja po modelu navode kako su vršnjaci, odnosno razredne kolege vrlo značajan model pušačkog ponašanja. Gledajući i svoje vršnjake kako ponašaju s pušačkim ponašanjem, adolescenti mogu osjetiti pritisak da i oni eksperimentiraju s pušenjem (Strategija okruženja). Nagradivanjem nepušačkog ponašanja vršnjaci koji pristaju na izazov utječu i na druge svojim pozitivnim modelom ponašanja. Gledajući i problem s aspekta razvojne psihologije poticanje pozitivnog ponašanja, odnosno nagradivanje nepušačkog ponašanja, polučilo je bolje rezultate ako se u obzir uzme da su razvojno adolescenti skupina koja se radije orijentira na sadašnje nego na budućnost pa će tako pozitivne kratkotrajne posljedice kao što je nagradno putovanje polučiti bolje rezultate u oblikovanju ponašanja nego zastrašivanje lošim dugotrajnim posljedicama na zdravlje koje mogu uslijediti u budućnosti. Nadalje, sličan projekt Instituta za terapiju i istraživanje zdravlja (IFT-Nord) se već dugi niz godina provodi diljem Njemačke te ostvaruje dobre rezultate. Većina učenika (72%) i profesora (78,5%) sudionika ocjenjuju program i pravila natjecanja kao vrlo dobra ili dobra. Aktivnosti projekta su dijelom planirane na način da obuhvate i širu javnost koristeći i promidžbenu kampanju protiv pušenja (strategija okruženja). U istraživanju EMCDDA-e, Mass media campaigns for the prevention of drug use in young people, istraživači objašnjavaju probleme univerzalne prevencije zlouporabe droga i nude objašnjenje zašto promidžbene kampanje protiv pušenja, za razliku od onih protiv droga i alkohola mogu biti efikasne. Naime, iako je uobičajeno već dugi niz godina da se u prevenciji različitih oblika ovisnosti koriste promidžbene kampanje, upitna je njihova efikasnost, a moguće je i sam kontraefekt. U Europi je više od trećine zemalja koje podnose izvješća EMCDDA-i, izrazilo zabrinutost zbog mogućih štetnih učinaka promidžbenih kampanja u prevenciji ovisnosti o drogama te su povukli dio takvih preventivnih programa. Još sedamdesetih godina prošlog stoljeća naglo je porastao broj promidžbenih kampanja u borbi protiv različitih oblika ovisnosti, borbi protiv različitih oblika bolesti (HIV/AIDS, rak, kardiovaskularne bolesti i sl.) i poticanju zdravijih životnih navika. Korisnost takvih oblika prevencije su prepoznali zbog njihove financijske isplativosti, odnosno uz relativno male troškove se naglo obuhvaća veliki broj osoba. Problem takvih programa jest što obuhvaća heterogenu skupinu, odnosno informaciju dobivaju bez da su je tražili, i oni koje zanima i oni koje ne zanima ista informacija. Prema Wakefieldu (2010) promidžbene kampanje su se pokazale učinkovite u redukciji uporabe duhana i promociji sigurnosti na cesti i donekle učinkovite kada su u pitanju promocija zdravog načina prehrane, poticanje fizičke aktivnosti, sudjelovanje u preventivnim programima protiv raka dojke i grlišta maternice, donacija organa i poduzimanje o simptomima kardiovaskularnih bolesti. Više studija je utvrdilo da iste kampanje u prevenciji zlouporabe alkohola i droga ne daju nikakve rezultate, odnosno nema statistički značajne razlike između onih koji su popratili promidžbenu kampanju i onih koji nisu, (Lee i drugi, 2010; Newton i drugi, 2010; Schwinn i drugi, 2010; Slater i drugi, 2008) ili su kontraproduktivne, odnosno uporaba droge je bila niža u grupi koja nije bila izložena promidžbenoj kampanji (Newton i drugi, 2010). Iz navedenih razloga se u ovom projektu odlučujemo posvetiti promidžbenoj kampanji protiv pušenja. Specifični ciljevi projekta su:

1. Manji broj učenika započet s pušenjem za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.
2. Veći broj učenika prestao pušiti za vrijeme trajanja projekta u eksperimentalnoj skupini u odnosu na kontrolnu skupinu.
3. Broj pušača na kraju projekta bit će manji u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj skupini.
4. Kroz promidžbenu kampanju osvijestiti širu javnost o štetnosti pušenja.
5. Poticati zdrave oblike ponašanja kroz tjelesnu aktivnost.

13. Ciljana skupina

Srednja škola

14. Korisnici programa

Opis korisnika: U Ekonomskoj i upravnoj srednjoj školi u Osijeku sudjelovalo je ukupno N = 186 učenika, od kojih je bilo 110 učenika i 79 učenika. Učenice i učenici bili su u rasponu dobi od 14 do 17 godina, gdje je njih s 14 godina bilo N= 16, s 15 godina njih N= 153, s 16 godina njih N= 18 te sa 17 godina N= 2. S obzirom na mjesto stanovanja, ukupno je sudjelovalo N=94 učenika iz Osijeka te N=92 učenika s prebivalištem izvan Osijeka. (eksperimentalna skupina)

Projektu će pristupiti minimalno 180 učenika u eksperimentalnoj skupini i 150 učenika u kontrolnoj skupini. 180 učenika će potpisati ugovor o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepušački razred, sudjelovati u maratonu – Trimo za zdravlje i milenijskoj fotografiji. U inak projektnih aktivnosti rezultirat će time da će broj učenika koji će prestati pušiti tijekom trajanja projekta biti statistički značajno veći u eksperimentalnoj u odnosu na kontrolnu skupinu, kao i broj učenika koji će započeti i prestati s pušenjem tijekom provedbe projekta, odnosno pojaviti će statistički značajna razlika između eksperimentalne i kontrolne skupine. Šira javnost će kroz medijsku kampanju i članke u novinama biti upoznata s glavnim aktivnostima, ciljevima i rezultatima projekta.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 186

15. Metode korištene u programu

Medijska kampanja, informiranje, natjecanje; okrugli stol

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i učinka

18. Metoda evaluacije

Vršiti će se evaluacija procesa i učinka. Procesnu evaluaciju vrši Udruga Ne-ovisnost, a evaluaciju učinka Filozofski fakultet Osijek, partner projekta, odnosno doc. dr.sc. Silvija Ružević i studenti volonteri koji će u sklopu izbornog kolegija na studiju psihologije, kroz projekt se upoznati s evaluacijskim procesom. Pregledavat će se potpisne liste korisnika, evaluacijski listići, demografski upitnici, upitnici o pušenju, ugovor o sudjelovanju u natjecanju, suglasnost o sudjelovanju djeteta u natjecanju, prebrojavati broj dodijeljenih majica i bedževa i broj dodijeljenih nagrada.

Procesna evaluacija:

-180 učenika sudjelovat će u projektnim aktivnostima, a što će biti vidljivo iz potpisnih lista, demografskih upitnika, upitnika o pušenju i evaluacijskih listića

-150 učenika sudjelovat će u projektu kao kontrolna skupina, a što će biti vidljivo iz potpisnih lista, demografskih upitnika i upitnika o pušenju

-180 učenika potpisat će ugovor o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepušački razred

-180 roditelja potpisat će suglasnost o sudjelovanju djeteta u natjecanju za NAJ-nepušački razred

-180 učenika sudjelovat će u Maratonu – Trimo za zdravlje, a što će biti vidljivo iz broja podijeljenih majica i bedževa

-180 učenika i njihovih razrednika sudjelovat će na snimanju milenijske fotografije

-180 učenika izrazit će svoje zadovoljstvo sudjelovanjem u projektu i korisnost projekta popunjavanjem evaluacijskog listića

Vjerodostojnost objektivnih indikatora dokazivat će se potpisnim listama (podaci: ime i prezime, dob, mjesto prebivališta, potpis).

Bitan element u praćenju i vrednovanju provedbe projekta bit će i poštivanje zadanih rokova od strane nositelja

projekta, suradnika te svih nositelja aktivnosti.

Vrednovanje postignu a rezultata projekta i njegov utjecaj na ispunjavanje ciljeva natje aja vršit e se eksperimentalnom metodom. Ciljevi, ako i postavljene hipoteze provjeravat e se kroz usporedbu eksperimentalne i kontrolne skupine. Pretpostavka je, a što e biti i provjereno demografskim upitnikom, da se eksperimentalna i kontrolna skupina ni po emu drugom ne razlikuju osim po utjecaju koji je vršen na eksperimentalnu skupinu projektnim aktivnostima. S obzirom da se skupine po etno ne razlikuju, ako nastane razlika izme u eksperimentalne i kontrolne skupine ona e se mo i pripisati sudjelovanju u projektu te e se uvidom u upitnike o pušenju mo i odrediti i smjer nastale razlike i potvrditi postavljene hipoteze, a time i ispuniti ciljevi natje aja.

Evaluacija u inka:

-Broj puša a na po etku projekta u eksperimentalnoj i kontrolnoj skupini se statisti ki zna ajno ne e razlikovati

-Broj puša a na kraju projekta bit e statisti ki zna ajno manji u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj skupini

-Broj u enika koji e zapo eti s pušenjem tijekom provedbe projekta bit e statisti ki zna ajno manji u eksperimentalnoj u odnosu na kontrolnu skupinu.

Broj u enika koji e prestati pušiti tijekom trajanja projekta bit e statisti ki zna ajno ve i u eksperimentalnoj u odnosu na kontrolnu skupinu.

19. Evaluatori

Unutarnji i vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Procesnu evaluaciju smo proveli kroz interno organizacijsko vrednovanje.

1. Pripremne aktivnosti

Planirano: 1000 letaka, ostvareno: 1000 letaka

Planirano: 210 majica i bedževa, ostvareno: 210 majica i bedževa

3. Informiranje u enika prvih razreda srednjih škola

3.1. Prezentacija projekta i upoznavanje s aktivnostima i ciljevima projekta – obe avanje nagrade

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 186 u enika

3.2. Potpisivanje ugovora o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepuša ki razred

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 186 u enika

4. Natjecanje za NAJ-nepuša ki razred

4.1. Izrada panoa za pra enje uspješnosti tijekom natjecanja

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 180 u enika

4.2. Okrugli stol "Kako poticati nepuša ko ponašanje u društvu?"

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 176 u enika

4.3. Okrugli stol "Kako prestati pušiti?"

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 171 u enika

4.5. Evaluiranje tijekom natjecanja – posjete razredima koje sudjeluju u natjecanju s ciljem provjere trenutnog stanja u natjecanju i podizanja motivacije za nastavak sudjelovanja u natjecanju

Planirano: 180 u enika, ostvareno: u prvom testiranju sudjelovalo je 180 u enika, u drugom testiranju 167 u enika, a tre em 167 u enika.

5. Vidljivost projekta

5.2.1. Maraton – Tr imo za zdravlje (Napomena: Proglašavanje pobjednika Natjecanja)

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 188 u enika

5.2.2. Milenijska fotografija i tekst o projektu u novinama

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 188 u enika

6. Evaluacija

6.1. Procesna evaluacija

6.1.1. Sudjelovanje u projektnim aktivnostima pratit e se analizom potpisnih lista, upitnika o pušenju, demografskih upitnika i evaluacijskih lista a

Planirano: 180 u enika, ostvareno: u prvom testiranju sudjelovalo je 180 u enika, u drugom testiranju 167 u enika, a tre em 167 u enika.

6.1.2. Kontrolna skupina bit e pra ena potpisnim listama, upitnikom o pušenju i demografskim upitnikom

Planirano: 150 u enika, ostvareno: 136 u enika

6.1.3. Potpisivanje ugovora o sudjelovanju u natjecanju za NAJ-nepuša ki razred

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 186 u enika

6.1.4. Sudjelovanje u Maratonu – Tr imo za zdravlje

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 188 u enika

6.1.5. Sudjelovanje u enika i razrednika na snimanju milenijske fotografije

Planirano: 180 u enika, ostvareno: 188 u enika

Evaluacija u inka:

Postoji izvješ e vanjske evaluacije partnera na projektu Filozofskog fakulteta u Osijeku, Odsjek za psihologiju doc.dr.sc. Silvije Ru evi (Prodekanica za razvojno-stru ni rad na FFOS).

Omjer djevojaka i mladi a, kao i prosje na dob sudionika u dvije skupine je sli na. Sli no tome, nije utvr ena statisti ki zna ajna razlika u prosje noj ocjeni s kojom su u enici iz dviju skupina završili prethodni razred, pri emu su u enici u obje skupine imali prosjek vrlo dobar. Osim toga, nije utvr ena niti zna ajna razlika u procjeni zadovoljstva obiteljskim odnosima koje su u enici u obje skupine procijenili vrlo dobrima.

No, sudionici su se statisti ki zna ajno razlikovali s obzirom na mjesto u kojem su proveli ve inu svog života ($p < 0,001$), obrazovanju majke ($p < 0,001$), radnom statusu majke ($p < 0,001$) te samoprocjeni materijalnog statusa obitelji ($p < 0,05$). Drugim rije ima, u usporedbi s u enicima iz kontrolne skupine, zna ajno ve i broj u enika iz eksperimentalne skupine je proveo ve inu svog života u velikom gradu te više njih dolazi iz obitelji u kojima je majka visoko obrazovana i u radnom odnosu. Tako er su u enici iz eksperimentalne skupine materijalno stanje svoje obitelji procijenili višim od u enika iz kontrolne skupine.

Op enito, ve i je postotak nepuša a u eksperimentalnoj nego kontrolnoj skupini. Bez obzira na skupinu ve ini u enika roditelji, bra a i prijatelje su puša i. Ve ina u enika je po ela pušiti u srednjoj školi. Kao naj eš i razlog za po etak pušenja u enici iz obje skupine su naveli da su htjeli probati. Osim toga, u eksperimentalnoj skupini gotovo etvrtina u enika je navela kao razlog dosadu, a u kontrolnoj njih 23% je navelo da «nemaju pojma» zašto su po eli pušiti.

Ve ina u enika u obje skupine puši do 10 cigareta dnevno, a najmanje je onih koji puše više od 20 cigareta, odnosno jedne kutije. Ve ina u enika mjese no troši na cigarete do 150 kn. Ukupno uzevši, iako se postotak puša a u dvije skupine zna ajno razlikuje puša ke navike, kao i puša ki status lanova obitelji i prijatelja su vrlo sli ni u eksperimentalnoj i kontrolnoj skupini.

U enike se tražilo da procijene svoje znanje o negativnim posljedicama pušenja pri emu su sudionici u dvije skupine podjednako procijenili svoje znanje

Podložnost vršnja kom pritisku ispitan je s devet pitanja (npr. Ponekad radim ono što mi kažu prijatelji samo kako bih održao/la dobru atmosferu) na koja se odgovaralo na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva: 1 = U potpunosti se ne slažem; 5 = U potpunosti se slažem. Raspon rezultata za pojedinog sudionika mogao se kretati od 9 do 45, pri emu viši rezultat ukazuje na ve u podložnost vršnja kom pritisku. Iako su u enici iz kontrolne skupine procijenili svoju podložnost nešto višom (prosje na vrijednost = 19,45) od u enika iz eksperimentalne skupine (prosje na vrijednost =

18,73) razlika nije statistički značajna ($p > 0,05$). Treba napomenuti da su obje skupine, u prosjeku, procjenjivale podložnost vršnjačkom utjecaju vrlo niskom.

Slično procjeni vršnjačkog pritiska, učesnici u kontrolnoj skupini su imali nešto pozitivnije stavove prema pušenju u obje točke (prosječna vrijednost1 = 28,96; prosječna vrijednost2 = 29,71) od učesnika iz eksperimentalne skupine (prosječna vrijednost1 = 27,14; prosječna vrijednost2 = 27,56), međutim, razlika između dviju skupina nije bila statistički značajna ($p > 0,05$). Drugim riječima, stavovi učesnika iz dviju skupina su podjednaki i većinom neutralni.

Ukupno uzevši, s obzirom da učesnici nisu po spolu podijeljeni u dvije skupine eksperimentalna i kontrolna skupina su se a priori razlikovala po nizu sociodemografskih i obiteljskih karakteristika. Osim toga, dvije skupine od početka nisu bile izjednačene po omjeru nepušača/pušača, pri čemu je postotak pušača bio manji u eksperimentalnoj nego u kontrolnoj grupi. S obzirom da navedene razlike mogu «zamagliti» učinke intervencije, odnosno projektnih aktivnosti prilikom evaluacije učinka varijable na kojima su pronađene razlike su kontrolirane.

Konkretno, u usporedbi s kontrolnom skupinom, u eksperimentalnoj skupini veći broj sudionika je prestao, a manji broj je počeo pušiti. Ukupno uzevši, specifični ciljevi ovog projekta su postignuti.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran: da

Sadržaj i tijek kampanje: Projekt smo oglašavali na najposjetenijim web portalima koji pokrivaju aktivnosti Osječko-baranjske županije. Objavljeni su članci na web portalima sib.hr, osijek031.hr, post.hr; novinama Glas Slavonije te radiju Radio Osijek. Medijska kampanje se dodatno temelji na izradi letaka koji su podijeljeni roditeljima, učenicima, djelatnicima i profesorima Ekonomske i upravne škole i Ugostiteljsko-trgovačke škole. Osim toga, projekt je promoviran putem internet medija - web stranice udruge i facebook stranice udruge.

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

114.278,34

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 114278,34

Drugi izvori (HRK):